Ali´s historia
Om flykten från revolution,
kriget mellan Iran och Irak,
och livet i exil i Sverige

Den flygande
poeten, författaren och konstnären
Akram Monfared Arya
(Taraneh)

***Medarbetare: Ali Sadeghian**

Omslag: Målning av Akram Monfared Arya

Del 1
Alis barndom i Iran

Del 2
Mellan liv och död i kriget

Del 3
Livet i exil i Sverige

Ett stort tack till min son Ali
för hans berättelse,
Tack till Författarförbundet och
Ariane Wahlgrens
Författarhus i Aten,
där fick jag avsluta denna bok.

MINA TANKAR

Jag ser månen och faller i mina tankar.
Vem var jag och vem är jag nu?
Var jag med från begynnelsen?
Eller har jag råkat vara med i en händelse?
Om jag inte var med från början,
varför är det att synda så fel då?
Var finns han som vi kallar Gud?
Är vi med honom eller är han med oss?
Ibland sägs han vara barmhärtig.
Ibland sägs att det finns inget som är likt hans
vrede.
Vi vet inget alls om honom.
Religion och tro skapar endast kaos.
Vi alla är rädda för döden,
därför är vi i prästernas händer.
Vi vet varken in eller ut.
Vi vet inte om ödet är förutbestämt.
Vi avgudar den Guden som oss behagar.
Han som förlåter oss svaga.

Ur min bok Himlen har inga gränser (2006)

Del 1 – Alis barndom i Iran

Kapitel 1

Allt började efter revolutionen. Vi hade ett lugnt och bra liv, som alla andra. Far jobbade och mor hade sina framgångar med flygandet. Ingen trodde att shahen skulle falla en dag och landet skulle få en ny härskare. Det ändrade allting. Folkets tro, levnadssätt och hur man behandlar medmänniskor.
Innan kunde ingen yttra sig om politik eller säga något ont om kungliga familjen, men nu efter revolutionen är alla plötsligt kunniga politiker och är så högljudda om politik att ingen vet vad som är rätt och vad som är fel. Åsiktsmotsättningarna dyker upp stup i ett och startar konflikter som leder till inbördeskrig.
Livet som verkade enkelt och utan större problem för de flesta visade plötslig en annan sida av sig. Det var inte lätt längre att tillbringa vardagslivet utan rädsla någonstans i landet.
Det räckte till exempel att någon inte tyckte om ens utseende och denna någon är inte mindre än en nyblivet fanatisk, ung och dum gardist full av fördomar, vrede och hämndlystnad utan att veta varför, utan den lilla minsta aning om vem den han fångat i sin fångenskap är och varför vill han göra livet surt för den.
Så blev det med folket plötsligt. Folk som levde sitt ordinarie liv innan den så kallade folkliga revolutionen hade inte något agg mot varandra, men över en natt vändes allt upp och ner. En mor kunde förråda sin familj genom att anmäla sin man eller sitt barn som antimuslim, barn gjorde samma sak mot sin familj. Det var en tid som påminde om det förra Sovjetunionen där alla spionerade på varandra och ingen vågade lita på ågon. Åtminstone i shahens regim visste man att man inte fick säga

ont om kungligheterna, att landet hade en polismyndighet, att den som ville vara religiös fick vara det och den som ville vara ateist inte behövde frukta för sitt liv. Oliktänkandet var inget brott så länge det inte satte landet och nationen i fara.
Vi var en familj på sju personer: far, mor och fem syskon varav fyra pojkar och en flicka. Vi bodde i ett område kallat Abbas Abad. Det låg norr om Teheran då vi flyttade dit i slutet av 60-talet. Men femton år efter var det inte längre norr om Teheran utan i mitten.
Jag minns att det inte var så många bebyggelser då vi flyttade dit. Men i och med okontrollerade folkflyttningar på senare tid från mindre städer, och dåliga stadsplaneringar, byggdes det hela tiden mer och mer hus och affärer och diverse andra byggnader som gjorde så att det idag, 2009, bor 17 miljoner i Teheran. Då vi flyttade in hade vi bra utsikt över staden de rut. Så vid utsikt att man kunde se oljeraffinaderiet med dess brinnande fackla dygnet runt som då låg utanför Teheran. Huset vi bodde i var stort och grannskapet låg till höger om byggnaden.
Det kändes skönt när jag varje kväll kunde se staden,
som om den låg under mina fötter och jag var dess härskare.
Abbas Abad låg i uppförsbacke och Teheran ligger i bergsväggen Damavand ligger på nära 6 000 meters höjd. Den är en gammal släckt vulkan som när som helst kan påminna världen om Pompejis vulkanutbrott. Det är många forskare som har varnat för hur stor risk det är att vulkanen kan få ett häftigt utbrott efter så många års stillsamhet.
Men vem är det som bryr sig? Staden bara växer och växer. Hur som helst, tack vare att Teheran ligger i en bergssluttning, ett stup omringad av bergskedjor, gör den till en bra belägen stad och ger ett bra klimatförhållande.
Folk levde enkelt och utan större bekymmer.
Politiken låg i handen på politikerna, som bevisligen inte skötte det bra, annars hade det inte förekommit någon

revolution och så många miljoner iranier hade inte behövt fly landet.
Far var en lugn och sansad man med mycket livserfarenhet. Han var pensionerad domare, doktorand i juridik, och nu till yrket advokat och tolk på två språk: engelska och franska. Han kunde dessutom flera andra språk såsom arabiska, italienska och ryska. Han älskade sitt jobb, som hade gett honom så mycket lärdom om människor och samhället.
Han började sin karriär som förhörsledare, sedan åklagare, sedan ända upp till domare med högsta rang, så kallad elfte nivå. Domare i Iran hade i förra regimen olika rang – ett till elva – precis som i militären. Jag minns hur far rådde oss om vad man får och inte får göra, hur man skall bete sig inför andra och hur vaksam man bör vara mot främlingar. Det är kanske svårt att tro men hans råd och visa ord hjälpte mig ur många knepiga situationer senare i livet. Främlingar; intressant ord. Vilka är de och hur skall man skilja dem åt?! Nej, det var inte lätt för ett barn att särskilja bekant och främling på rak arm. Men man kunde minnas sina föräldrars ord då det inträffade något konstigt som försatte en i ett läge liknande det man hade hört talas om.
Det var nämligen så att en dag då jag skulle till min fars arbetsplats, som låg i söder, så tog jag bussen dit. Det brukar normalt ta 45 minuter dit med allmänna kommunikationsmedel. Jag var inte äldre än 10 år. Det var en solig och varm sommardag. En dag som alla andra dagar då folk var i rörelse här och där, hit och dit. Sol, ett främmande ord nu för tiden. I Iran pratar folk inte så mycket om väder och sol, kyla och värme, åtminstone inte lika ofta och lika mycket som här hemma i Sverige. Vardagspratet är om vad som har ätits och köpts. Bussen som var ganska tom från början blev på vägen till fars arbete fullsatt. Jag som satt på en stol vid fönstret fick sällskap av en äldre man i 40-årsåldern som utan

någon inledning började prata med mig som om vi kände varandra sen evigheter.
Han började med alla möjliga påståenden framställa sig som någon min familj kände och litade på. Han berättade hur jag och hans son som gick i samma klass jobbade bra ihop och hjälpte varandra med läxorna. Han påstod sig känna min

Del 2 – Mellan liv och död i kriget

Det tog inte lång tid innan det var vår grupps tur för att hoppa fallskärm på riktigt för första gången.
Men planet störtade i saltsjön i Shiraz då gruppen innan flög för sitt första hopp. Jag vet inte om det var tur eller otur för mig, skulle jag tacka min skyddsängel eller förbanna ödet? För det ställdes allt in och vi fick istället skickas till fronten.
En eftermiddag åkte vi buss till fronten, Sumar, som låg i sydvästra Iran och nära Irakgränsen. Det tog 18 timmar med buss dit. Under dessa timmar i bussen pratade vi om olika saker. Alla var oroliga på något sätt, men vi ville inte visa det inför andra.
En av oss började visa ångesttecken men behärskade sig rejält. Jag var lika orolig som alla andra, och jag som alla andra försökte dölja min rädsla. Nu var det slut med det roliga och allt skoj.
Nu var det allvaret som gällde. Vi visste vart vi var på väg. Men vi visste inte hur många av oss som skulle klara sig helskinnade. Det enda jag önskade mig av Gud var att om det stod i mitt öde att jag skulle skadas, ville jag helst dö och inte bli en krympling för resten av livet. Vi kom fram. Bytte buss vid vägkanten till en militär lastbilskonvoj i grupper av fem. Att åka den lastbilen var den värsta bilåkning jag varit med om.
Vi studsade med varje liten sten på vägen som bilens hjul hamnade på.

Kapitel 34

Efter någon timme kom vi fram till första enheten där man tilldelades gevär och skyddshjälm samt inregistrerades. Det var mörkt när vi kom fram, därför fick vi övernatta i ett av de bräckliga skyddsrummen tillsammans med en av de ansvariga soldateran som jobbade där. Han var annorlunda. Jag vet inte hur, men han var annorlunda. På kvällen bjöd han oss på middag. Det var ris blandat med tomatpuré och kött. Riset var klibbigt och köttbitarna stora och torra. Man visste inte vilket sorts kött det var, om det var hundkött eller noshörning. Medan vi åt den där middagen, kom en annan soldat in och de två började småprata med varandra. Av det vi hörde blev vi mer och mer skräckslagna. De pratade om hur den ena soldaten mist sin fot på en mina och hur den andra dog och massa sådant snack som vi gröngölingar inte var vana vid att höra. Jag minns hur förvirrat vi tittade på varandra varje gång de nämnde en massaker.
Båda dessa två soldater var skadade men inte så skadade att de kunde få friskrivning av lumpen. De fick göra resten av sin tjänstgöring där längst bak i förrådet. En av dem hade skottsår i ansiktet och den andra granatsplitter i ryggen. Tidigt på morgongen dagen därpå åkte vi en annan lastbilskonvoj till frontlinjen. Vi fick stiga av vid varje förbandsstation, som var på fyrtiofem män. Jag och en annan var de sista som gick av och anslöt oss till en av de grupperna. När vi steg av åkte bilen iväg och vi fick stå där i någon minut. Sedan kom några soldater och tittade på oss. De vände blicken mot varandra och med ett hånleende sa de till varandra: Titta, civiliserade folk. Titta, gröngölingar, haa haa haa... Jag och den andra soldaten tittade på varandra och var helt tagna på sängen. Vi var häpnade över omgivningen.

Jag frågade mig själv: Vad är detta för folk?
Varför är de så rubbade? Gud, var har jag hamnat?!
Vad har jag gjort med mitt liv? Jag fick otrolig ångest.
Jag visste inte hur jag skulle kunna slippa se detta. Vi befann oss mitt i öknen. Allt hade två färger, jordfärg eller gräsgrön. Alla såg konstiga ut. Det hördes skottlossning och granater från alla håll. Jag mådde hemskt, ville spy, men för att inte tappa ansiktet låtsades jag vara lugn och sansad.
Gruppledaren, furiren, kom och sa till de andra soldaterna:
Vad tittar ni på? Har ni inte sett en människa förut? Han sa det till dem på skoj och bad oss komma in i hans skyddsrum. Vi gick in. Det var ett hål i bergväggen man hade grävt för att ta skydd. Väggarna täcktes med filtar och framför öppningen staplades sandsäckar på ett sätt som tillät en liten öppning för att kunna få in lite dagsljus. Golvet var täckt med tjocka filtar. Vi satte oss. De ville äta frukost. Det var vi, furiren och några soldater som bodde i samma skyddsrum. Till råga på allt var den dagen molnig och regnig. Jag satt där inne i den rumsliknande hålan och hade världens ångest och skräck inom mig. Mina inälvor darrade som gelé. Vid varje smäll krympte jag nästan ihop eller hoppade av skräck. De som var där var lugna. För dem var detta en naturlig del i vardagen, de kände ingen rädsla. Vid varje granatbeskjutning från irakiernas sida visste de vad det var för sorts granat och av dess ljud kunde de avgöra dess riktning. Furiren sa till oss: Var inte rädda! Ni kommer att vänja er och efter ett tag bli som oss. Ät frukost! Det kanske är vår sista!
Roligt skämt tyckte han, för alla andra skrattade åt det. Men jag och den andra gröngölingen tyckte inte det. Det var då jag förstod vilket helvete jag hade satt mig i. Jag skulle ha kunnat göra vad som helst för att slippa detta förfärliga ställe.

Del 3 – Livet i exil i Sverige

Kapitel 45

Vi åkte samma kväll tillbaka och på morgonen dagen därpå tog vi färjan till Trelleborg. Redan vid utgången i Turkiet visste man att vi var på flykt från Iran.
I Bulgarien gjorde jag något dumt. När tullen ville titta igenom våra väskor sade jag högt till Arash: Han tror vi har heroin med oss. Han förstod inget förutom ordet heroin. Det räckte för att visitera mig och Arash mer noggrant än de andra.
I Östtyskland visste tullen vart vi var på väg. Allt detta tydde på att det just då, 1984, var tillåtet för iranska flyktingar att strömma till europeiska länder.
Efter avresan från Bulgarien kunde vi inte sova riktigt. Det blev intensiva dagar innan vi kom till Trelleborgs hamn i Sverige.
Vi gick av från båten och anmälde oss till polisen som flyktingar. Polisen fotograferade oss. De antecknade våra namn och andra uppgifter. De tog våra pass och ID-handlingar, gick igenom våra tillhörigheter och till sist efter några timmar tog de oss till en trerumslägenhet i vilken det redan bodde fem andra nyinkomna iranska flyktingar.
Nu var vi åtta personer i lägenheten. Två av dem kände vi igen för vi hade träffat dem i Bulgarien.
Resten var nya ansikten för oss. De blev inte glada över att få oss i sin lägenhet. Det var trångt i en trea redan för fem personer. Under resans gång från Iran fick jag se mycket nytt. Vi var lång och kort tid i tre olika länder, upplevde på kort tid deras system och sättet att leva. Vi fick träffa andra folkslag. Jag fick klara mig själv i ett främmande land. Jag fick ta mitt förnuft till fånga och inse vem jag var och vad jag kunde göra. Jag fick träffa folk från andra delar av mitt land,

något som inte var självklart i Iran. Vi Iranier var, och fortfarande är, så dåligt orienterade angående vårt land att vi inte kan så mycket om vår historia, geografi, kultur eller något annat. Jag är glad för min del att vi reste mycket genom Iran och lärde känna många delar av landet.
När vi pratade om en resa utomlands eller att åka från Iran till USA, svarade min far alltid till oss att om man vill utveckla och ta lärdom av livet, är det viktigt att man först börjar lära känna sitt hemland.
Då kan man få nytta för livet och börja åka till andra länder. Det var få som hade bra allmänkunskap. Massmedierna i Iran hade inte kunnat allmänbilda folk ens under shahens tid. Det tog tid innan jag insåg hur mycket livet är värt.
Att få leva, att kunna få säga sitt och att kunna utvecklas på alla olika sätt. Det var det jag fick svar på, under denna underliga resa. Från att vandra genom bergen och träffa byborna som inte hade sett skymten av någon stad, till ställen där alla bodde i välfärd och välstånd.

FRI FRÅN SORG

Jag är glad
jag är fri från sorg
jag uppskattar varje minut.
Livets mening för mig är kärlek.
Jag vill dansa och skratta
jag vill stänga alla dörrar mot sorgen.
Kom och var med oss
låt ovänskap och annat elände
falla i glömska.
I denna lek gäller att besegra allt med glädje.
Se hur bra du mår när du ler.
Du skapar en stämning som andra behagar.
Bry dig inte om annat än goda ting.
En glad person får många vänner.

Ur min bok *Himlen har inga gränser* (2006)

Bokens baksida

Jag är född i Tehran, Iran och har bott i Sverige sedan 1985. Alis historia är min trettonde bok och är min äldsta sons berättelse i tre delar. Barndomen, kriget och livet i exil.
Ali är född i Tehran, Iran, och har bott i Sverige sedan 1984. I denna bok berättar han om sin barndoms liv i Iran, soldat livet i kriget mellan Iran och Irak samt livet i exil i Sverige.

Ordet martyr passar för den person som dödas för sin övertygelse. Eller den som får lida för sin övertygelse kan kallas martyr. Men jag fick lära mig en ny innebörd på detta ord. En natt rasar taket på ett av skyddsrummen och dödar två soldater som sov i rummet. Dagen därpå, när alla hade vaknat och upptäckte olyckan, kallas de två soldater för martyrer. Man gjorde så stor propaganda av det mot irakierna. Man undrade varför de fick kallas martyr. De dog för att militären snålade med bräde till skyddsrummen. Så var det med martyren. Vi flyttades till en annan front och allt började på nytt med dödandet. Jag, lyckligtvis, hade inte kunnat och velat döda någon under den tid jag var i kriget. Jag vet just för att jag inte deltog i någon större attack. För att jag visste var jag siktade mitt vapen. Och att jag aldrig frestades att skjuta någon eller något. Tack vare det att jag hade befälet för min grupp kunde jag undvika vaktposten och striden som soldat. Men det jag såg rörande sårade soldater och döda kroppar är något jag aldrig blir av med i mitt oändliga arkiv till minnet.

Vi Dedicerar boken till alla de som dog i kriget mellan Iran och Irak.
Till alla som blev psykisk eller själisk skadad, handikappade, hemlösa samt nedvärderades av andra som inte har känsla för edmänskligheten.
Till kvinnor och barn som blev våldtagna av Irakiska soldater och deras liv för evigt bortrövades.
Till alla krigsfånga soldater.

Till alla de som blir tvingade att fly sitt land, p.g.a. krig, revolution och landets diktatur, samt till dem som tvingades att leva i exil.
Till alla de som miste sina nära och kära, sin integritet, identitet, stolthet och värst av allt sitt eget hemland. Till alla barn som blev föräldrar lösa i det förbannade kriget mellan två diktaturer, rättare sagt två galna idioter som började en idiotisk läk, ett krig som hade inga vinnare och inga resultat. Det enkom kostade många miljoner människors liv och det ruinerade två länder bara för sitt eget ego och inget annat.

Akram Monfared Arya
Ali Sadeghian